

Szumma awilum agrlam iggar... Starobabilońskie kontrakty najmu siły roboczej w muzeach europejskich British Museum (Londyn), Musée du Louvre (Paryż) i Vorderasiatisches Museum (Berlin)

Celem badań jest opracowanie pełnego obrazu kontraktu najmu siły roboczej w okresie starobabilońskim w oparciu o tabliczki klinowe, przechowywane w zachodnioeuropejskich muzeach British Museum (Londyn), Musée du Louvre (Paryż) i Vorderasiatisches Museum (Berlin). Dokumenty tego typu były przedmiotem moich badań w książce monograficznej opublikowanej w 2015 roku, "Złoto Mezopotamii. Najem siły roboczej w Babilonii okresu starobabilońskiego, XIX – XVII w. przed Chrystusem". Niestety badania te były oparte na licznych opublikowanych tekstach z różnych kolekcji na świecie i sporej grupie niepublikowanych tekstów z British Museum. Tabliczki te pochodzą głównie z miasta Sippar w północnej Babilonii z okresu rozpoczynającego się od panowania Hammurabiego do upadku dynastii (1792-1595 P.n.e.). W związku z tym kompleksowe omówienie umów najmu siły roboczej w tym okresie, uwzględniające w większym zakresie inne ośrodki nie zostało dokonane. W tym celu niezbędna jest analiza dokumentów znajdujących się w wyżej wymienionych dwóch innych wielkich zbiorach tekstów klinowych z Europy Zachodniej. Znaczna część z nich została opublikowana sto lat temu, w seriach Textes Cuneiformes du Louvre (tomy 1, 10, 11) i Vorderasiatische Schriftdenkmäler (tomy 7, 8, 9, XIII, XVIII, XXII), wśród nich są także dość liczne kontrakty najmu siły roboczej. W kolekcjach tych znajdują się jednak liczne teksty, które nie zostały jeszcze opublikowane i nawet nie zbadane naukowo. W większości są to również dokumenty ekonomiczne i ma wątpliwości, że można wśród nich znaleźć kolejne kontrakty najmu pracowników. Co szczególnie ważne teksty z Paryża i Berlina pochodzą z miast centralnej i południowej Babilonii tego okresu (Babilon, Dilbat, Larsa, Ur). Analiza tych źródeł może przyczynić się więc do uzyskania pełnego obrazu kontraktu najmu siły roboczej i samej procedury najmu w tym okresie w kontekście zagadnień gospodarczych, społecznych i prawnych w starożytnej Mezopotamii w pierwszej połowie 2. tysiąclecie p.n.e.

Powodem podjęcia tego problemu w tym projekcie jest chęć uzyskania pełnego obrazu kontraktu najmu siły roboczej w okresie babilońskim, bo z powodu braku szerszej ewidencji źródłowej pozostaje on niekompletny. Jest to po części przyczyną tego, że źródła do najmu pochodzą głównie z jednego miasta, czyli Sippar w północnej Babilonii. Dokumentów z innych miast, Babilonu, Dilbat, Larsy jest znacznie mniej, toteż projekt zmierza do poszerzenia tej bazy, by w ten sposób wypełnić tę lukę. Mimo, że liczba tekstów z Sippar nie da się zrównoważyć, tabliczki z innych miast mogą znacząco wpłynąć na zmianę ogólnego obrazu, szczególnie w perspektywie ewolucji kontraktu w trzech kolejnych wiekach (XIX – XVII w. p.n.e.). Jest to możliwe, ponieważ dokumenty z Paryża i Berlina pochodzą nie tylko z innych miast, ale także z nieco wcześniejszego okresu, toteż mogą one znacznie poszerzyć perspektywę badawczą. Jednak, ważnym celem projektu jest również dalsze poszukiwanie kontraktów najmu w British Museum, ponieważ duża część kolekcji tekstów zdeponowanych tam, nie jest opisana nawet w opublikowanych katalogach i nie była studiowana przez uczonych. Duża część tego materiału również pochodzi z okresu starobabilońskiego i wśród nich z pewnością znajdują się kontrakty najmu siły roboczej.

Efektom planowanych badań będzie przebadanie niepublikowanych, lub całkowicie nieznanych tekstów w muzeach wymienionych powyżej. Posiłkując się literaturą oraz zdobytym dotychczas doświadczeniem w czytaniu i analizie takich dokumentów możliwe będzie znaczące poszerzenie bazy źródłowej do studiów nad gospodarką, prawem i społeczeństwem Południowej Mezopotamii w 1. poł. 2. tys. p.n.e. Sporządzona w ten sposób analiza tekstów, oprócz transliteracji i tłumaczenia zostanie uzupełniona o komentarz filologiczny oraz słowniczek wyrażeń sumeryjskich i terminów akadyjskich występujących w tych dokumentach. Wszystko to zaś zostanie przygotowane do upowszechnienia i w ten sposób wzbogaci zasoby światowej nauki w dziedzinie historii.